

Lajiesiintymät monikäyttömetsien suunnittelussa (LAJIDEMO) -projekti

---

Projektin tavoite

Toimintamalli lajiesiintymien huomiointiin

- Kehitetään uhanalaisen ja silmälläpidettävän metsälajiston huomioimista valtion monikäyttömetsien suunnittelussa ja käytössä.
- Luodaan MH:lle toimintamalli tiedossa olevien lajiesiintymien suunnitteluun = käytännön ohjeet metsätaloustoimien ja lajisuojelun yhteensovittamiseksi.

Keskeiset kysymykset, joihin projektilla haetaan vastausta

- Miten talouskäytössä olevien metsien lajiesiintymät arvotetaan/priorisoidaan?
- Voidaanko kohteilla toimia?
- Miten valitaan ja mitoitetaan toimet lajiston huomioimiseksi?

Esimerkkikohde

Hamina Oravakorpi
Heinävesi Musta-Kohma
Heinävesi Karvio Virranniemi
Juuka Sulku-Rostuvi ja Rostua S
Keuruu entinen varuskunta
Kivijärvi Viinakangas ja Häntärämeen kangas
Kuusamo Oijusluoma
Nurmes Salmivaara
Puolanka Heinilamminkangas
Ranua Kattilaharju
Sodankylä Souvaselkä
Sodankylä Kaita-aavankuusikko
Äänekoski Kivetty Pitkänen

Esimerkkikohteet

- Toteutus esimerkkikohteiden avulla.
- Kohteet inventoitu, hyödynnetty myös luontojärjestöjen lajiaineistoja.
- Arvioidaan kohteet ja määritellään toimenpiteet lajiesiintymien huomioimiseksi (yhteensovittamissuunnitelma).
- Kohdelajeina vapaaehtoisesti suojeltavat, uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit seuraavissa lajiryhmissä: sammalet, jäkälät, sienet.

Osa laajempaa monimuotoisuustyötä

- Käynnissä mm. alue-ekologisen verkoston päivittäminen.
- Lajidemossa mielenkiinnon kohteena:
  - kohteella esiintyy uhanalaista lajistoa
  - kohteet aiemmin käsiteltyjä -> usein rakennepiirteiltään melko vaatimattomia

Metsähallituksen työ alue-ekologisen verkoston hyväksi jatkuu

 Metsähallitus © 11.5.2021, 16:55

Metsähallitus Metsätalous Oy täydentää valtion maiden alue-ekologista verkostoa koko maassa. Alue-ekologisen tarkastelun periaatteita noudattava päivitys käynnistyi ensimmäisenä Etelä-Suomen alueella, jossa viisi suunnittelijaa aloittivat työnsä.

Valtion maiden alue-ekologisen verkoston ytimiä ovat luonnonsuojelualueet ja monikäyttömetsien luontokohteet. Luontokohteiden lisäksi verkosto koostuu lajiesiintymistä, ekologisista yhteyksistä, monimuotoisuuden lisäämisalueista, riistan elinympäristöistä sekä kulttuuri- virkistys ja maisemakohteista.

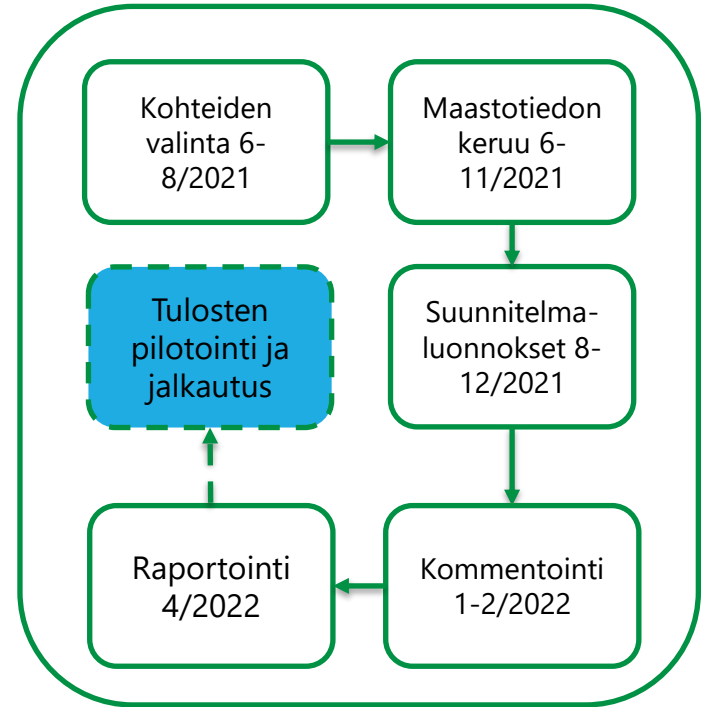
- Vuosina 2018-2019 tehtiin Etelä-Suomen alue-ekologisen verkoston päivitys, jolla tarkennettiin ja täydennettiin luontokohdeverkostoa. Nyt kohdennamme maastotarkastukset tämänhetkisten päivitystarpeiden mukaan. Sisällytämme tarkastuskohteisiin myös luontojärjestöjen kanssa käydyssä vuorovaikutusprosessissa esiin tulleita kohteita, kertoo aluejohtaja **Pasi Korteniemi** Metsähallitus Metsätalous Oy:stä.

- Etelä-Suomen päivitykseen sisältyy muun muassa järjestöjen esiin nostamien kohteiden, korprien, maisemakohteiden ja ekologisten käytävien läpikäyntiä vuoden 2021-2022 aikana. Lajitiedon osalta paikkatietoaineistomme täydentyy luontojärjestöjen meille toimittamien havaintojen ja kohteilla tehtyjen maastotarkastusten perusteella, jatkaa aluejohtaja Korteniemi.

Metsätalous Oy:n Etelä-Suomen alueen päivitykseen osallistuvia suunnittelijoita on perehdytetty alue-ekologiseen suunnitteluun ja viime viikolla järjestettiin kaksipäiväinen maastokoulutus Keuruulla ja Äänekosken Kivetyssä.

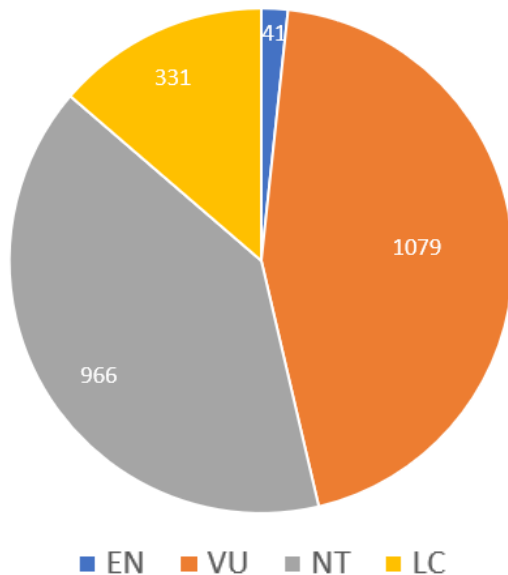
Aikataulu

Yhteenvetoa lajihavainnoista

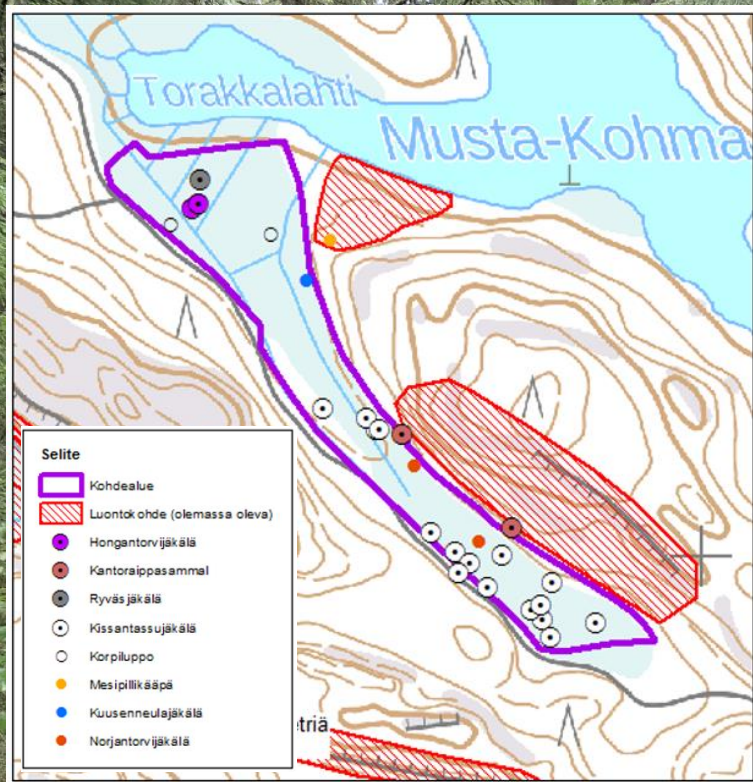
2422 havaintoa
81 lajista

Havainnot uhanalaisuusluokittain (IUCN)

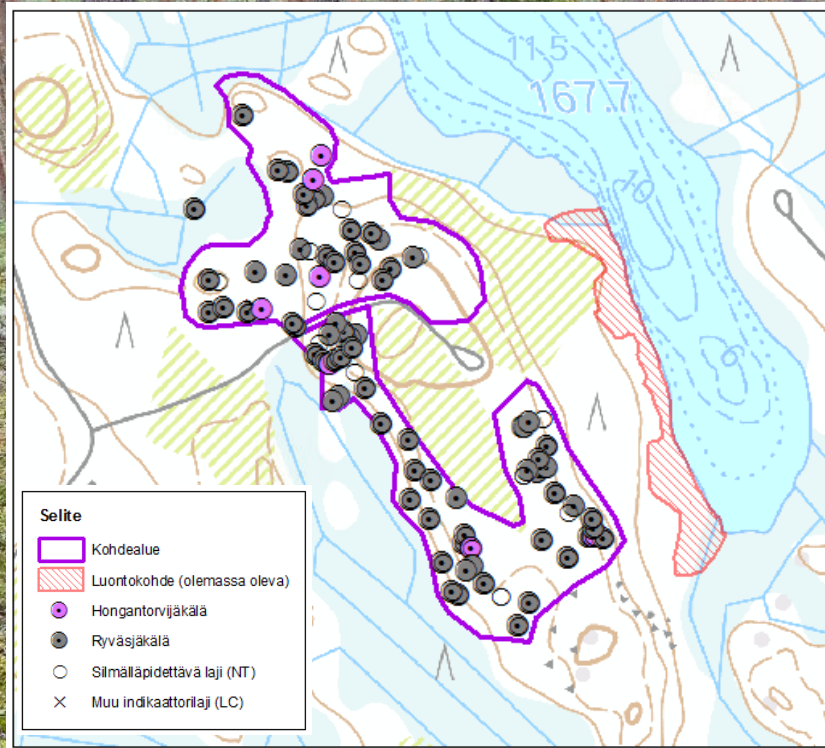
Laji	Määrä	IUCN	Kasvualusta
ryväsjäkälä	381	VU	palokannot, juurakot
aarninappu	222	VU	vanhat kuuset
hongantorvijäkälä	206	VU	palokannot, maapuut
kantoraippasammal	145	VU	maapuut
nukkamunuaisjäkälä	45	VU	raidat, pihlajat
lahokaviosammal	39	EN	hakkuukannot, maapuut
kissantassujäkälä	31	VU	vanhat kuuset
takkuhankajäkälä	23	VU	havupuut
aarnisammal	11	VU	tuulenkaadot
siloneulajäkälä	4	VU	koivupötkkelöt, raidat
erakkokääpä	3	VU	maapuut
välkkyludekääpä	2	VU	maapuut

Esimerkkikohde: Heinävesi Musta-Kohma

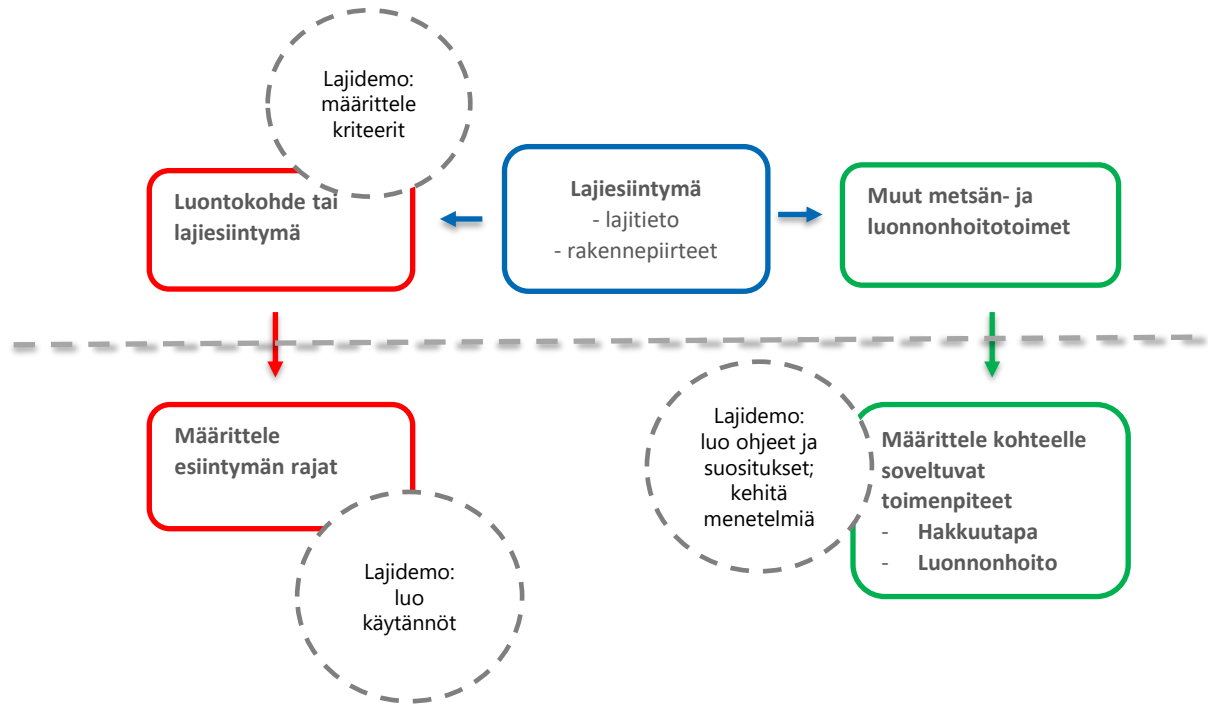
Pinta-ala (ha)	Kasvupaikka	Puusto	Ikä	Lahopuu
5,1	MT-turve- kangas	Kuusi, mänty, koivu	130-140 (kairattu)	< 5m3/ha

Esimerkkikohde: Äänekoski Pitkänen

Pinta-ala (ha)	Kasvu- paikka	Puusto	Ikä	Lahopuu
10,0	VT	Mänty	80-120 (arvioitu)	<5 m ³ /ha

Lajikohteiden suunnitteluprosessi (luonnos)

Vaihe 1: priorisointi

- Kohteen luokittelu lajitiedon ja rakennepiirteiden perusteella
- Vastaa kysymykseen: voidaanko kohteella toimia?
- Huomioi lajiston uhanalaisuus ja elinympäristövaatimukset

Vaihe 2: toimenpiteet

- Luonnonhoitotoimien ja mahdollisen metsänkäsittelyn tarkempi suunnittelu
- Vastaa kysymykseen: miten toimitaan?
- Huomioi lajiston elinympäristövaatimukset

Luokittelukriteerit Etelä-Suomi (luonnos)

Luokka	Merkittävyys	Lajit	Rakennepiirteet**	Metsän käyttö (yhteensovittamiskeino)
"Lajikesittymä"	Suuri	- Useita punaisen kirjan lajeja* - Esiintymät elinvoimaisia	Vanha puusto tai lahoppuuta vähintään kohtalaisesti	Ei käsittelyä (luontokohde/lajiesiintymä)
"Uhanalaisesiintymä"	Suuri	- Vähintään yksi valtakunnallisesti uhanalainen laji - Esiintymä elinvoimainen	Vanha puusto tai lahoppuuta vähintään kohtalaisesti	Ei käsittelyä (luontokohde/lajiesiintymä)
"Muu lajiesiintymä 1"	Kohtalainen	- Silmälläpidettävät lajit, esiintymä elinvoimainen - VU-lajit, kun esiintymä ei elinvoimainen/laji hoidetussa metsässä	Metsät rakennepiirteiltään vaihtelevia	Lajiston korostettu huomiointi (muut metsän- ja luonnonhoidon keinot)
"Muu lajiesiintymä 2"	Vähäinen	- Muut lajiesiintymät - Erityistapaukset (esim. lahokaviosammal)	Ei erityistä/tavanomainen	Tavanomainen metsänkäsittely

* Määritellään kriteerit ** Monimuotoisuudelle merkittävät rakennepiirteet, ikä sekä lahoppuun määrä ja laatu tärkeimpinä.

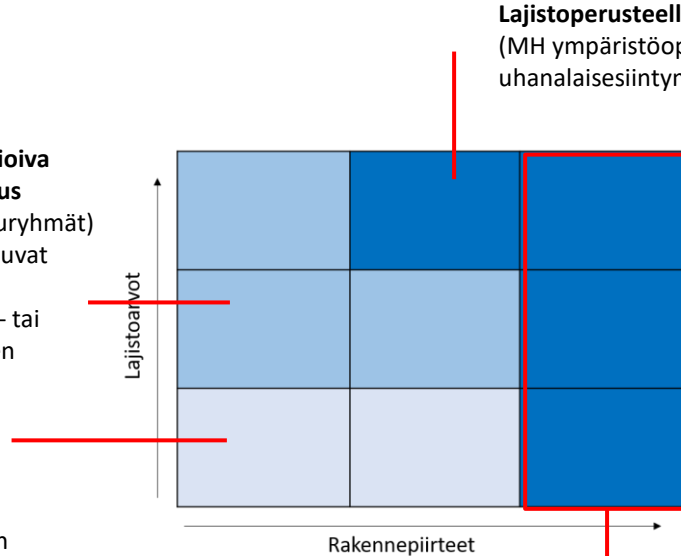
Malli kohteiden luokitteluun (luonnos)

Lajiesiintymän korostetusti huomioiva metsätalous/rajoitettu metsätalous

- Säästöpuusto (laajat säästöpuuryhmät)
- Peitteisyys (tarvittaessa/soveltuvat kohteet)
- Muu luonnonhoito, esim. palo- tai lehtipuujatkumon kehittäminen

Tavanomainen metsätalous

- Normaali säästöpuumäärä ja rakennepiirteiden säästäminen

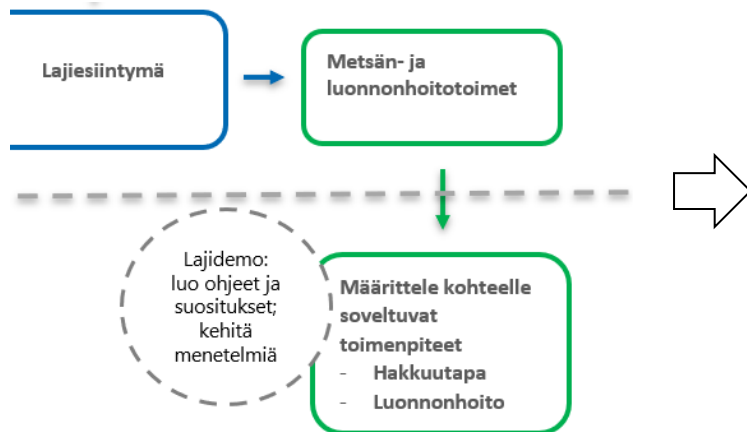
Lajistoperusteella säästettävät kohteet

(MH ympäristöopas 1.1.3.3 elinvoimainen uhanalaisesiintymä ja 1.1.3.4 "NT-lajikeskittymä")

	Merkittävyys	Yhteensovittaminen
	SUURI	Luontokohde
	KOHTALAINEN	Muu metsän- ja luonnonhoito (korostettu)
	VÄHÄINEN	Muu metsän- ja luonnonhoito (tavanomainen)

MH ympäristöopas 1.1.2
Luontokohteet

Käsittelyohjeet

1. Lajikohtaiset ohjeet

- Voidaan laatia yleisimmille monikäyttömetsissä esiintyville uhanalaisille lajeille

2. Lajien elinympäristövaatimuksiin perustuva ohjeistus

- Lajiston ryhmittely niiden elinympäristövaatimusten perusteella – kullekin ryhmällä käsittelyohjeet

Yhteenvedo

- Projektissa kehitetään ratkaisuja lajiesiintymien turvaamisen ja metsätalouden yhteensovittamiseksi.
- Lähtökohtana voimassa oleva Metsätalouden ympäristöopas – jatkokehittäminen ja täsmentäminen.
- Esimerkkikohteiden avulla luodaan käytännönläheinen ”työkalupakki”, joka käsittää kriteerit lajikohteiden arviointiin sekä ohjeet metsänkäsittelyn suunnitteluun.

www.metsa.fi

@metsahallitus_forststyrelsen

@metsahallitus